

V nejmenší pražské městské části, na někdejší hlavní ulici spojující Petrovice s Horními Měcholupy, naproti bývalému „obecnímu domu“, stojí kamenný pomník původně postavený k uctění památky vojáků - petrovických občanů, padlých v 1. světové válce.

Na pylonu, stojícím uprostřed, se nachází reliéf chlapce se smuteční girlandou a nad ním nápis ČEST PADLÝM. V levé části památníku jsou vsazeny vedle sebe dvě obdélníkové bronzové desky.

Po 1. světové válce se členové většiny petrovických spolků a organizací angažovali v aktivitách k získání finančních prostředků na zbudování pomníku padlým. Postavení pomníku navrhla obci v roce 1922 Místní jednota legionářů v Petrovicích. Finanční prostředky se však nevybíraly jen na pomník padlým, ale i na pomoc jejich pozůstalým. Například Jednací protokol „Podpůrného a vzdělávacího spolku POKROK“ uvádí, že ze zábavy konané v březnu 1920 bylo získáno 150 Kč na pomník a 50 Kč pro vdovy po padlých legionářích. Z divadelního představení pořádaného u příležitosti 70. narozenin T. G. Masaryka bylo poukázáno na petrovický pomník 180 Kč a na pomník do Horních Měcholup 90 Kč. Tenkrát totiž ještě Petrovice tvořily s Horními Měcholupy jednu správní obec.

Petrovický kronikář Václav Janoušek vcelku podrobně zaznamenal okolnosti i průběh výstavby pomníku padlým v Petrovicích. Tak se z kroniky můžeme dovědět, že „16. července 1922 se sešlo komitě pro zbudování dotčeného pomníku, aby provedlo k žádosti výborové schůze jednoty místních legionářů to, o čem již dlouho se přemýšlelo, totiž stavbu pomníku.“ Byly také vykonány volby výboru, který byl tvořen výhradně legionáři. Předsedou byl zvolen Antonín Kutina, místopředsedou Antonín Zika a jednatelem právě petrovický kronikář Václav Janoušek. Členy výboru byli ještě zvoleni Václav Rathous, Josef Pyšna, Adolf Žemla a Josef Kutina. Schůzí výboru se účastnili také zástupci obecního zastupitelstva (starosta Josef Holý, František Šváb, Jindřich Kraus a Karel Aron) a revizoři účtů (Ludvík Kolben a A. Hanke), ti již legionáři nebyli a jejich funkce při jednáních výboru byla ryze odborná. Antonín Kutina předal výboru 2600 Kč, které na pomník vybral spolek POKROK. Komitě také hned vybralo místo pro pomník – ve stráni proti obecnímu domu a začalo již připravovat i program slavnostního odhalení. To se konalo již 27. srpna 1922. Popis slavnosti a pamětní listina o zřízení byly v uzavřené láhvi dodatečně zadrženy do základu pomníku pro „věčné časy“.

V předvečer odhalení pomníku paksehrál „Sokol“ zdejší v sokolovně Krausovy „Kostnické plameny“ za režie pana V. Janouška, uspořádána slavnostní akademie s recitacemi a sestaveny historické živé obrazy. Druhý den za účasti dosud v Petrovicích nebývalé, odevzdán byl pomník veřejnosti. Celý průběh slavnosti i pamětní listina zadržena je v neprodyšně uzavřené lahvi v základu pomníku pro věčné časy.“

Oběti válečných let 1914 – 1918

Levá deska nese nadpis Oběti válečných let 1914 - 1918. Obsahuje jména s daty narození.

Data ani místa úmrtí a posledního odpočinku nejsou většinou známa:

Černovský Josef 1892

Chaloupka Bedřich 1881

Chaloupka František 1881

Chadim Ota 1889

Náhlík Josef 1892

Petříček Jaroslav 1875

Průcha Jan 1874

Rokos Václav 1891

Růžička František 1877

Sitta Josef 1884

Smolík Josef 1872

Srp František 1892

Šafra Karel 1895

Žebro Jar 1895

Při 10. výročí republiky v roce 1928 byl do památníku uložen Pamětní list a schránka s prstí, dovezená z francouzských bojišť u Werdunu, Weuzeeressu, Arasu a Teronu. Přivezli ji zástupci Čs. obce le-gionářské generálové Šidlík a Matička a br. Mareš, pro památník ji získal legionář Josef Pyšna.

Pamětní list

Podepsané korporace a zástupci obce Petrovice a Horní Měcholupy, v hluboce procítěné oddanosti a věrnosti k naší drahé republice, dnes, t.j. 28. října r. 1928, u příležitosti 10.letého trvání naší republiky, navštívili jsme památník padlých našich vojáků spoluobčanů a do tohoto kamenného památníku jsme uložili prst z bojiště francouzského, prosáklou krví československých legionářů v bitvách u Werdunu – Weuzeeressu – Arasu a Teronu, kterouž za letošního zájezdu do Francie přivezli zástupci čs. obce legionářské generálové Šidlík – Matička a bratr Mareš, kterážto hlína byla od těchto prostřednictvím legionáře Josefa Pyšny pro zdejší památník získána a ku počtě našich drahých padlých při oslavě 10. letého výročí republiky na trvalou paměť do mohyly zazděna.

Podepsané korporace provolávají k dalšímu trvání Republiky československé mnoho zdaru.

František Šváb – starosta obce

Antonín Kutina a Josef Pyšna za Jednotu legionářů

Josef Srbecký za dělnický spolek Pokrok

Čeněk Jukl za sbor dobrovolných hasičů

J.Bureš za sportovní klub Petrovice

Josef Holý – kronikář obce

Jaroslav Rendl za tělovýchovnou jednotu Sokol

Karpíšek za organizace československých národních sociálů

Zahynuvší v letech 1939 – 1945

Druhá deska na pomníku nese jména zahynuvších ve 2. světové válce:

Klinger Josef * 1898 - † 22. 9. 1942 konc. tábor Malý Trostinec 44 let
Klinger Karel * 1929 - † 22. 9. 1942 konc. tábor Malý Trostinec 13 let
Klingerová Anna * 1939 - † 22. 9. 1942 konc. tábor Malý Trostinec 3 roky
Klingerová Eva * 1931 - † 22. 9. 1942 konc. tábor Malý Trostinec 11 let
Klingerová, rozená Krausová Valérie * 1897 - † 22. 9. 1942 konc. tábor Malý Trostinec, 45 let
Kraus Bedřich * 1901 - † 19. 10. 1942 konc. tábor Osvětim 41 let
Kraus Jindřich * 1866 - † 22. 10. 1942 konc. tábor Treblinka 76 let

Klingerovi a Krausovi byli spřízněné židovské rodiny. Valérie Krausová si vzala za manžela Josefa Klingera. Obě rodiny se díky tomuto sňatku před válkou podílely na provozu petrovického pivovaru. Díky svému původu se dostali Klingerovi i Krausovi na fašistický seznam, podle něhož měli být do konce roku 1942 vyhlazeni židé a později i staří lidé. První se do terezínského ghetta dostala Emílie Krausová – již 8. září 1942. Do vyhlazovacího tábora se naštěstí nedostala a 5. května 1945 byla mezi osvobozenými vězni. Dne 11. září 1942 spolu s dalším asi tisícem lidí židovského původu nahnali do Veletržního paláce na holešovickém výstavišti a ráno pak do vlaku do Bohušovic i celou rodinu Josefa Klingera. Z Bohušovic do Terezína pak pod německými samopaly došli pěšky 12. září 1942. Za deset dní 22. září byla opět celá rodina zařazena do transportu na východ. Do Malého Trostince Klingerovi dorazili ještě týž den. Po příjezdu do vyhlazovacího tábora, ležícího u Minsku - v místech, které budete jen těžko hledat na mapě, nahnali všechny nové vězně pod sprchy. Ze sprch však místo vody unikal plyn. A tak ještě v ten samý den odjezdu z Terezína celá rodina zemřela, včetně tříleté Aničky.

Otec Emílie Krausové Leo se do Terezína dostal až v lednu 1945. Transport se mu vyhýbal tak dlouho díky tomu, že žil ve smíšeném manželství s křesťankou. Poměrně krátký pobyt v lágru přežil a do Petrovic se vrátil společně se svou dcerou 5. května 1945. Takové štěstí ovšem neměl jeho bratr Bedřich, se kterým se jeho, rovněž křesťanská manželka, rozvedla, a tak v Terezíně čekal na svůj další osud již od 9. dubna 1943. Ten se naplnil 18. prosince téhož roku, kdy byl Bedřich Kraus zařazen s dalšími 2500 vězni do transportu do Osvětimi. Zahynul v týž den, rovněž bezprostředně po příjezdu do tábora. Stejný osud potkal rok před tím i otce Lea a Bedřicha, Jindřicha Krause. Do transportu byl v Terezíně zařazen spolu s dalšími 2017 vězni 22. prosince 1942. Datum úmrtí v dokladech se rovněž s datem transportu shoduje.

Zdeněk Náhlík (* 1924 - † 30. dubna 1945, 21 let). Jeden z petrovických, kteří byli povoláni a totálně nasazeni. Zdeněk Náhlík již ve svých 19 letech musel pracovat v Dolních Rakousích, poblíž Salzburgu, jako topič na dráze.

Antonín Volše (* 1915), zahynul rovněž na nucených pracích v lágru v Německu.

František Harza (* 1899) byl v rámci totálního nasazení služebně přidělen jako železničář v Dolních Rakousích.

V kronice se můžeme dočíst, že deska obětem 2. světové války byla na pomníku péčí místní Osvětové rady odhalena 28. října 1947. Na pomníku chybí jméno dalšího z petrovických

občanů, pana Karla Vojtěchovského, o jehož smrti je v kronice záznam (byl zatčen za ilegální činnost a zemřel roku 1943 v německém vězení na tuberkulózu). Jeho jméno je totiž již uvedeno jako první mezi oběťmi na hornoměcholupském pomníku, bydlel tedy zřejmě v té části Petrovic, která byla na počátku války přičleněna k Horním Měcholupům.

Dostavba pomníku

V roce 1970 byla k pomníku přistavěna křídla z lomového kamene a vsazeny do něho nové sjednocené desky se jmény padlých a umučených. Původní deska byla přestěhována na hřbitov. Poslední úpravy se v okolí pomníku prováděly při stavbě technické dovybavenosti obce Petrovic v polovině devadesátých let minulého století. Každoročně u příležitosti oslav vzniku republiky probíhá u pomníku pietní akt, stejně tak jako na hřbitově, kde jsou instalovány původní desky se stejnými jmény.

Ing. Petr Říha